

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
DEPARTMENT OF HEALTH SERVICE SUPPORT

แนวทางการพัฒนา ยุคอาสาศาสตร์สาธารณสุข

คำนำ

แนวคิดการพัฒนาด้านสุขภาพในกลุ่มเด็ก และเยาวชน ที่อาศัยความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ ระหว่างครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนา โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เป็นการเริ่มต้นที่ดี ในการสร้างสุขภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงการป้องกันปัญหาสาธารณสุขในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ การสร้างแกนนำเด็กและเยาวชนให้เป็นจิตอาสาที่มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชน จึงกลไกและพลังสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายด้านสุขภาพเพื่อให้เด็กนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง เกิดความตระหนักและร่วมมือกันของทุกภาคส่วน เป็นการปลูกฝังทัศนคติและสร้างเสริมทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องและยั่งยืน เหมาะสมกับวิถีชีวิตใหม่

การก่อกำเนิดพื้นเฟื่องสุขภาพในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เรียกว่า ยุวอาสาสมัครสาธารณสุข หรือ ยุวสมจิงเป็นอีกพลังสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานได้ครอบคลุมทุกกลุ่มวัย เพราะ ยุว อสม. คือ เด็กและเยาวชนที่มีจิตอาสา เป็นอาสาสมัครในการดูแลสุขภาพเพื่อนในกลุ่มด้วยกัน รวมทั้งคนในครอบครัวและชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

แนวทางการพัฒนาให้เกิดเครือข่ายยุวสมจิงที่ครอบคลุม.กลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ผนวกกับหลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมผ่านระบบออนไลน์และออนไลน์ จะเป็นเข็มทิศนำทางการพัฒนายุว อสม.ให้มีศักยภาพและเข้มแข็งขึ้นเรื่อยๆ เป็นจิตอาสาที่สามารถดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัวและคนในชุมชน สังคมได้ เด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเป็นพื้นเฟื่องสำคัญในการผลักดันประเด็นเชิงนโยบาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของคนในชาติ อย่างเหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่มวัยก็จะเกิดขึ้นได้และจะเป็นประโยชน์กับประชาชนทุกกลุ่มวัย

กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ธันวาคม 2564

ส่วนที่ 1 แนวคิดและที่มาการพัฒนาเยาวชนอาสาสมัครสาธารณสุข (ยุว อสม.)

ที่มา

เยาวชน คืออนาคตของชาติ ตามที่รัฐบาลมีนโยบายสร้างหลักประกันสุขภาพ เพื่อให้คนไทยทุกคนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี และกลยุทธ์หนึ่งในการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าอย่างยั่งยืน คือ การเริ่มต้นการพัฒนาจาก “คน” ซึ่งถือเป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ การพัฒนาแนวคิดด้านสุขภาพในกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่อาศัยความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างเด็ก เยาวชนกับครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนา โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ จึงเป็นการเริ่มต้นที่ดี ในการสร้างสุขภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงการป้องกันปัญหาสาธารณสุขในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ดังนั้น การให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดแก่นนำในเรื่องการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ตลอดจนเป็นกลไกและพลังสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายด้านสุขภาพ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยในการพัฒนาสุขภาพเด็กนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง เกิดความตระหนักและร่วมมือกันของทุกภาคส่วน เป็นการปลูกฝังทัศนคติและสร้างเสริมทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องและยั่งยืน

กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาเห็นถึงศักยภาพของน้องๆ เด็กและเยาวชน ในหลายมิติ หนึ่งในนั้นคือ มิติการขับเคลื่อนทางด้านสุขภาพ จึงมีแนวคิดในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งการดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว ชุมชน จนถึงการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญในระดับประเทศ ซึ่งจะช่วยให้งานสาธารณสุข มีความมั่นคงและเข้มแข็งยิ่งขึ้น

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีภารกิจในการบริหารจัดการระบบสุขภาพ และระบบสุขภาพภาคประชาชน ให้มีคุณภาพเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคและการพึ่งตนเองด้านสุขภาพที่ยั่งยืน แบบมีส่วนร่วม ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างแกนนำด้านสุขภาพสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน ด้วยการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน เพื่อให้เป็นแกนนำในการส่งเสริมป้องกันเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนเป็นกลไกและพลังในการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม รวมถึงการเป็นต้นแบบที่มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ตามวัย เป็นกำลังหลักในการสร้างชาติให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

จึงได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาให้เกิด ยุวอาสาสมัครสาธารณสุข หรือ ยุว อสม. ในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษาที่สมัครใจและสนใจงานและกิจกรรมด้านสุขภาพ มีความมุ่งมั่น เสียสละ เข้ามาช่วยเหลือและทำงานในการดูแลสุขภาพให้แก่เพื่อน ครอบครัว และคนในชุมชนให้มีสุขภาพดี โดยมุ่งหวังให้มีบทบาทเป็นนักสื่อสารสุขภาพ (Health Reporter) นวัตกรรมด้านสุขภาพ (Health creator) และผู้นำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ (Health influencer) ซึ่งกรมสนับสนุนบริการสุขภาพมีหลักสูตรการพัฒนาในรูปแบบการเรียนรู้ผ่าน Plath form ที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และผู้สนใจทั้งในระบบออนไลน์และออนไลน์

ส่วนที่ 2 บทบาทของยูว อสม.

ยูว อสม. คือ เด็ก เยาวชนและผู้สนใจเป็นอาสาสมัครในการทำงานด้านสุขภาพ ทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม โดยมีบทบาทสำคัญ คือ

1. เชื่อมประสานการทำงานด้านสุขภาพระหว่างครอบครัว โรงเรียน ชุมชน หรือในระดับสังคม
2. สื่อสารสุขภาพด้านการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพและการป้องกันโรค ผ่านช่องทางที่เหมาะสม
3. สร้างสรรค์นวัตกรรม และจัดกิจกรรมด้านสุขภาพในครอบครัวชุมชน และสังคม
4. เป็นต้นแบบด้านสุขภาพ
5. เผื่อระวังพฤติกรรมสุขภาพและข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพเพื่อสื่อสารเตือนภัยแก่สังคม
6. ให้บริการสาธารณสุขเบื้องต้น เช่น การปฐมพยาบาล การตรวจวัดความดันโลหิต การตรวจหาน้ำตาลในเลือด การติดต่อประสานเพื่อส่งต่อผู้ป่วย
7. ขับเคลื่อนประเด็นสุขภาพที่สำคัญในระดับสังคม

ส่วนที่ 4 เส้นทางสู่การเป็นยุวอาสาสมัครสาธารณสุข

ขั้นตอนการลงทะเบียนสมัครยูว อสม.

1. สมัครโดยการลงทะเบียนผ่านระบบลงทะเบียนยูว อสม. ผ่านออนไลน์ <https://gen-hed.com/>
2. ส่งหลักฐานการอบรมสามารถดำเนินการได้ 2 แบบ ดังนี้
  - 2.1 หลักฐานการผ่านการอบรมจากโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพัญญัติแห่งชาติ
  - 2.2 หลักฐานการผ่านการอบรมจากหลักสูตรออนไลน์จากเว็บไซต์ Gen Health Hero
3. ส่งหลักฐานการมีส่วนร่วมกิจกรรมสามารถดำเนินการได้ 2 แบบ ดังนี้
  - 3.1 กิจกรรมด้านสุขภาพในโรงเรียน ชุมชน ที่เป็นรูปธรรม มีหลักฐานเชิงประจักษ์ เช่น อาสาพยาบาล อย.น้อย กิจกรรมเสียงตามสาย การสื่อสารให้ความรู้ด้านสุขภาพ ฯลฯ
  - 3.2 เข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพผ่านระบบออนไลน์ ตามประเด็นและสถานการณ์ที่สำคัญ เช่น กิจกรรมรณรงค์ทำดีเพื่อสังคม หรือกิจกรรมของหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ
4. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจัดทำใบประกาศยุวอาสาสมัครสาธารณสุข

ส่วนที่ 5 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เด็กและเยาวชนสามารถเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแสดงผลงาน หรือร่วมกิจกรรมการ Challenge ได้โดยผ่าน Facebook ยูว อสม. (<https://www.facebook.com/GenhealthTH/>)

ตัวอย่างกิจกรรมChallenge

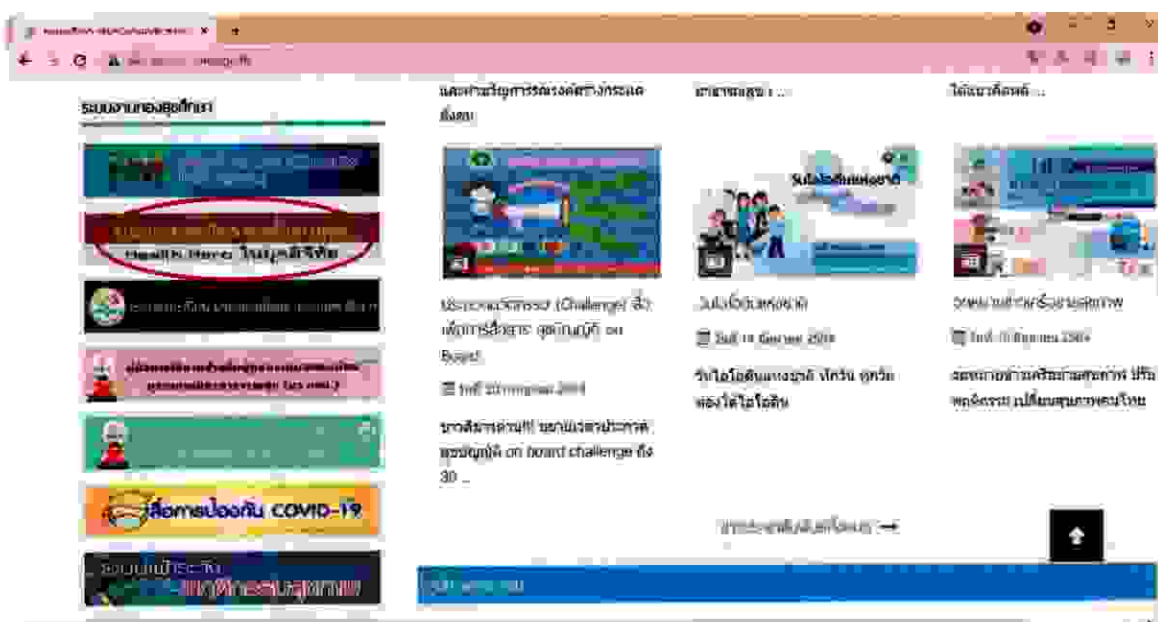
ส่วนที่ 6 การสร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของ ยูว อสม.

- 1.โอกาสด้านการศึกษาต่อ
- 2.โอกาสด้านการทำงาน
- 3.สนับสนุนงบประมาณ การจัดกิจกรรมระดับโรงเรียน ชุมชน และสังคม
- 4.โอกาสแสดงศักยภาพในเวทีระดับชาติ

แหล่งเรียนรู้ระบบออนไลน์ของยูวอาสาสมัครสาธารณสุข

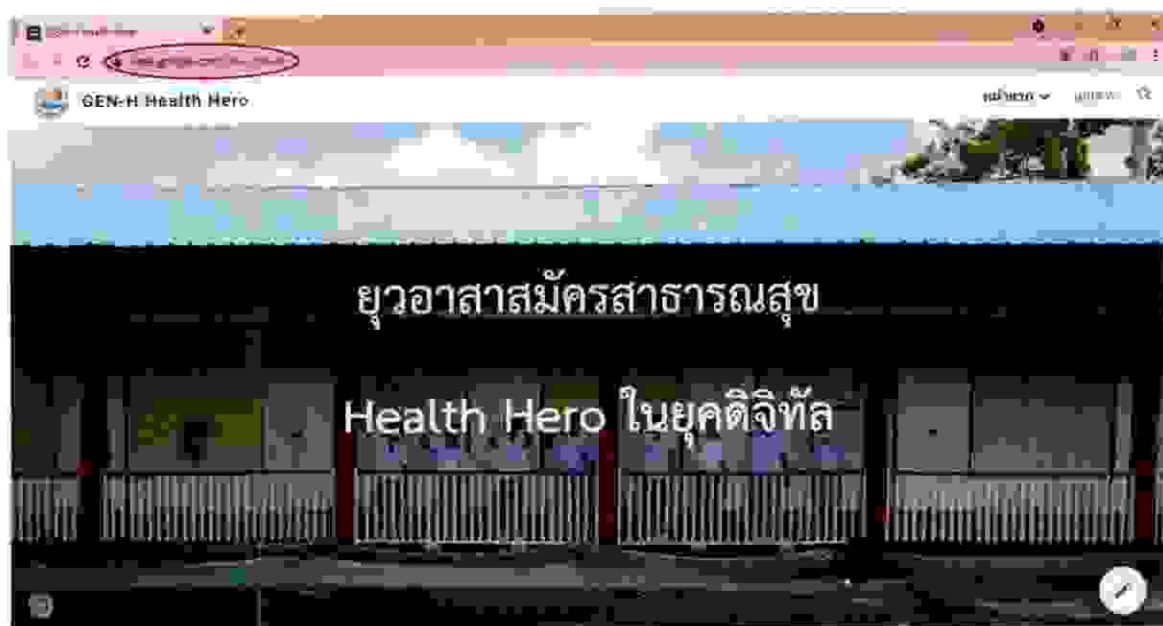
<https://sites.google.com/view/gen-h>

การเข้าใช้งานระบบ GEN-H: E Learning ช่องทางที่ 1 เข้าได้ที่หน้า Website กองสุขศึกษา ที่ <http://hed.go.th> และไปที่ระบบงานกองสุขศึกษา จากนั้นกดปุ่มยูวอาสาสมัครสาธารณสุข Health Hero ในยุคดิจิทัล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การใช้งานระบบลงทะเบียนยูวอาสาสมัครสาธารณสุข

จากหน้า Website กองสุขศึกษา ช่องทางที่ 2 เปิดหน้า browser และเข้าระบบ Website ยูวอาสาสมัครสาธารณสุข โดยไปที่ <https://sites.google.com/view/gen-h> ระบบจะแสดงผลตามหน้าจอ ดังภาพที่ 2

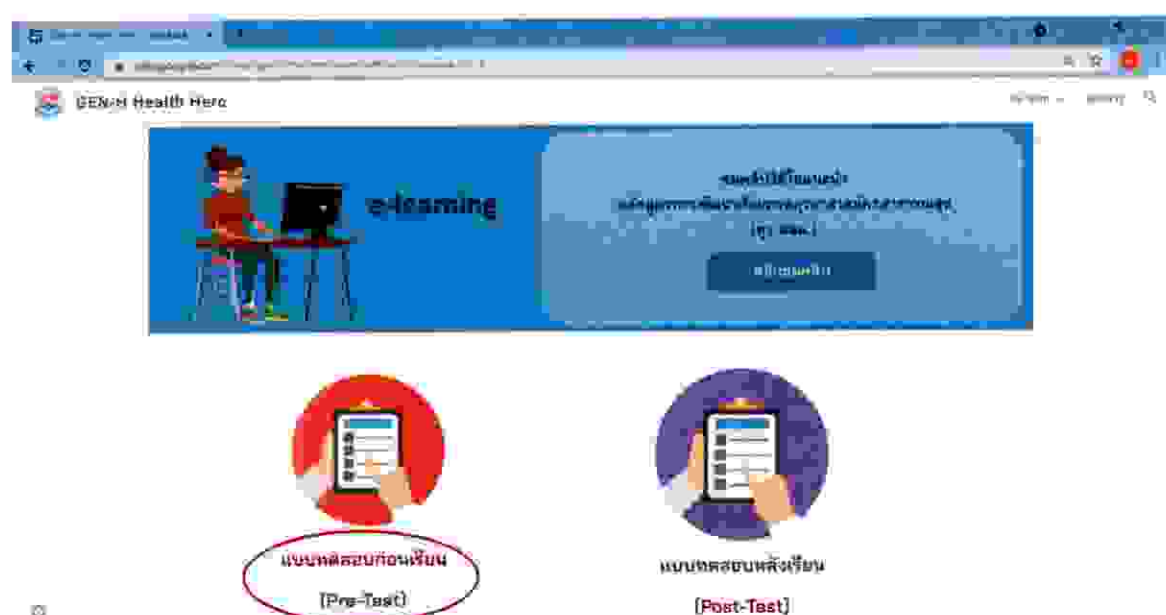

ภาพที่ 2 การใช้งาน Website ยูวอาสาสมัครสาธารณสุข GEN-H โดยตรง

เมื่อเข้ามาที่หน้าต่างแสดงผล ระบบ E-Learning แล้วให้ผู้เรียนไปที่เมนูชมคลิปวิดีโอแนะนำหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพผู้ว่าอาสาสมัครสาธารณสุข (ยูว อสม.) ซึ่งแนะนำโดยผู้อำนวยการกองสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ดังภาพที่ 5

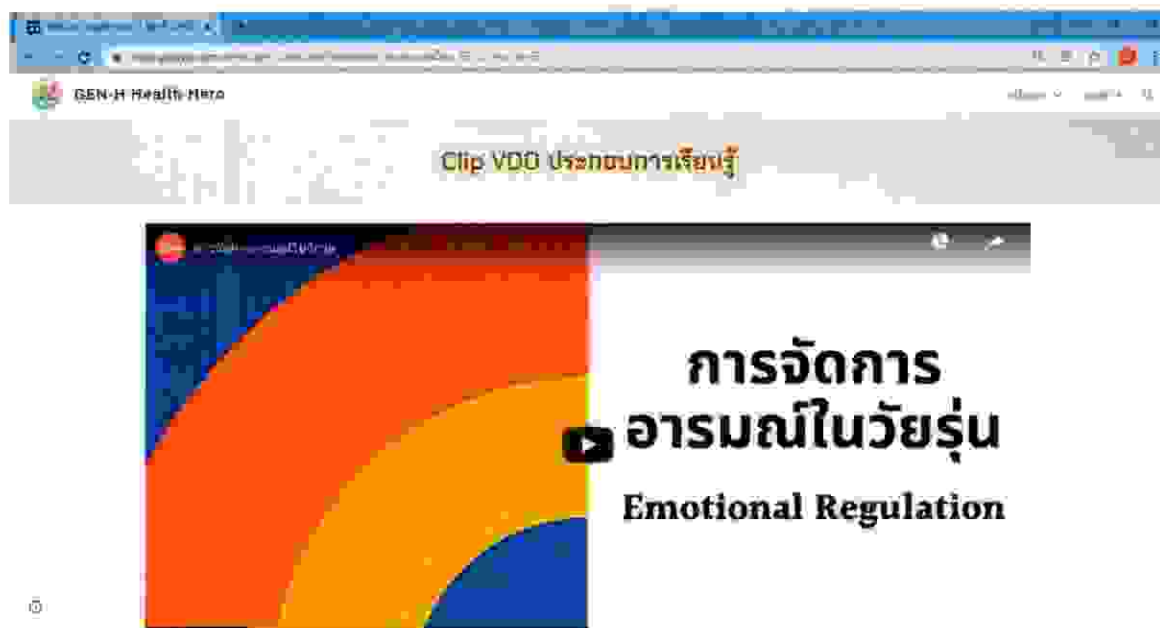

ภาพที่ 5 คลิปวิดีโอแนะนำหลักสูตรผู้ว่าอาสาสมัครสาธารณสุขโดยผู้อำนวยการกองสุขภาพ ก่อนที่ผู้เรียนจะเริ่มเข้าสู่บทเรียนแต่ละบทให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยกดที่ปุ่ม Pre-test (แบบทดสอบก่อนเรียน) ดังภาพที่ 6 จากนั้นให้ผู้เรียนกรอกข้อมูลรายละเอียดของแบบทดสอบ คือ เพศ ชื่อ นามสกุล เบอร์ศัพท์มือถือ E-Mail และสถานศึกษา เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อย ระบบจะรายงานผลการ ทดสอบในทันที ดังภาพที่ 7

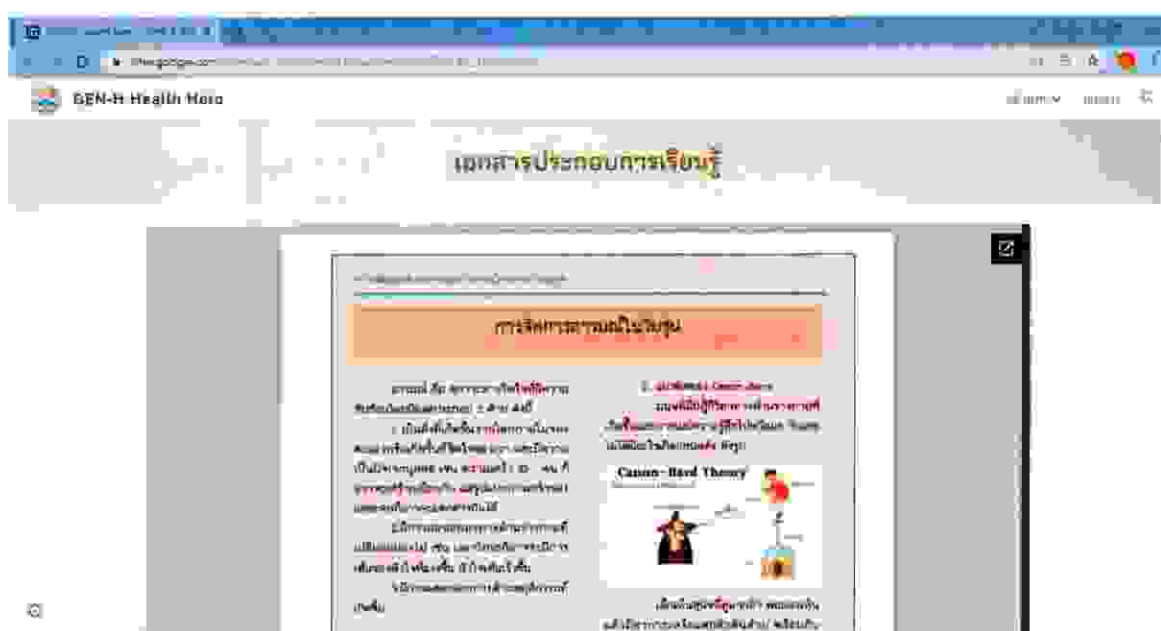

ภาพที่ 6 หน้าจอแสดงวิธีการเข้าสู่แบบทดสอบก่อนเรียน

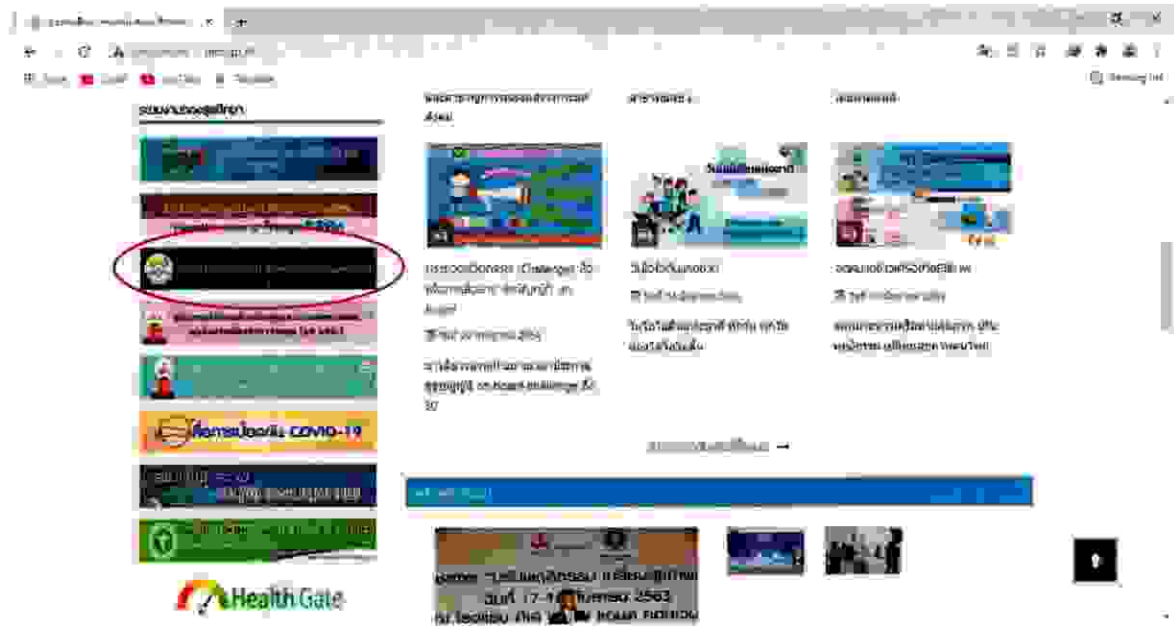
ภาพที่ 9 หน้าจอแสดง Clip/VDO ประกอบการเรียนรู้

ภาพที่ 10 หน้าจอแสดงเอกสารประกอบการเรียนรู้แต่ละรายวิชา

การลงทะเบียนเพื่อขอรับใบประกาศเป็นยูวอสาสมัครสาธารณสุข

การเข้าใช้งานระบบลงทะเบียนยูวอสาสมัครสาธารณสุข ช่องทางที่ 1 เข้าที่หน้า Website กองสุขศึกษาที่ <http://hed.go.th> และไปที่ระบบงานกองสุขศึกษา จากนั้นกดปุ่มระบบลงทะเบียนยูวอสาสมัครสาธารณสุข GEN-H ดังภาพที่ 1.

ภาพที่ 1 การใช้งานระบบลงทะเบียนยูวอสาสมัครสาธารณสุข จากหน้า Website กองสุขศึกษา

เปิดหน้าBrowser และเข้าหน้า Website ระบบลงทะเบียนโดยตรง โดยไปที่ <http://gen-hed.com> ระบบจะแสดงผลตามหน้าจอ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การใช้งานระบบลงทะเบียนยูวอสาสมัครสาธารณสุขจากหน้า Website ระบบลงทะเบียนโดยตรง

เมื่อเข้าสู่หน้าระบบลงทะเบียนจะปรากฏช่องให้กรอกข้อมูล โดยส่วนแรกจะเป็นข้อมูลที่ตั้งยูวาทาสมาคมครสาธารณสุข ได้แก่ จังหวัด โรงเรียน ให้คลิกเลือกจังหวัด จะปรากฏชื่อของโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดของนักเรียน เมื่อเลือกโรงเรียนแล้ว รหัสของโรงเรียนจะปรากฏขึ้นทันที ในช่องถัดมาให้กรอกประเภทของโรงเรียน เป็นโรงเรียนประถม โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนมัธยม ดังภาพที่ 5

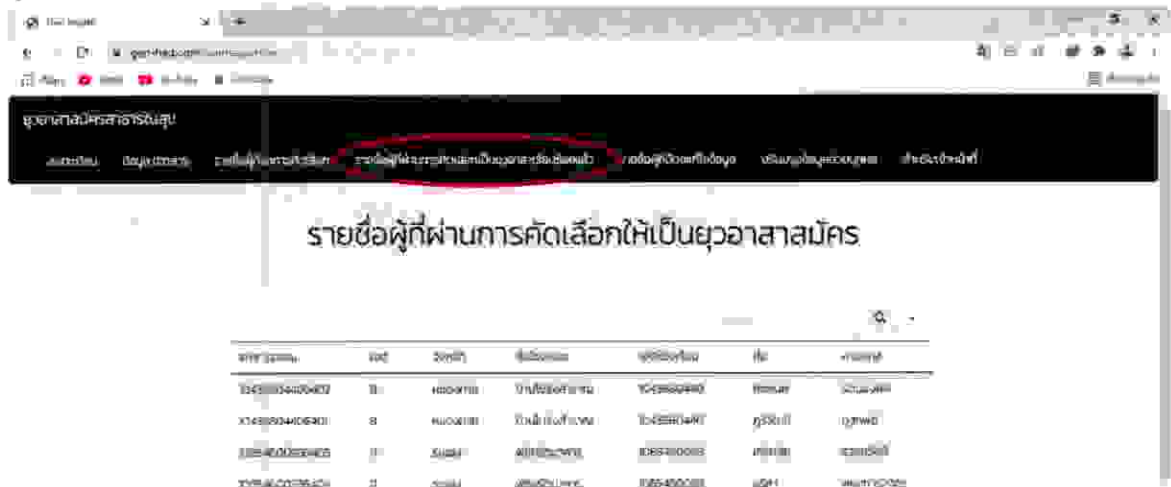
ภาพที่ 5 เมนูการกรอกข้อมูลในส่วนรายละเอียดโรงเรียนของยูวาทาสมาคมครสาธารณสุข

ส่วนต่อมาเป็นส่วนของการกรอกข้อมูลรายละเอียดของนักเรียน (โปรไฟล์) ประกอบด้วย คำนำหน้า ชื่อ ชื่อ นามสกุล เพศ อายุ และเลขบัตรประจำตัวประชาชน ส่วนสูง น้ำหนัก เบอร์โทรศัพท์ อีเมล ปีที่เริ่มเป็นทีมสร้างเสริมสุขบัญญัติแห่งชาติในโรงเรียน (กรอกปีปัจจุบันที่นักเรียนสมัคร เช่น สมัคร 2563 ให้ใส่ 2563) และนักเรียนมีโรคประจำตัวหรือไม่ ถ้าไม่มีตอบไม่มี ถ้ามีเป็นโรคอะไร จากนั้นให้เลือกไฟล์อัปโหลดรูปภาพใบหน้าของนักเรียน ในช่องอัปโหลดรูปภาพโปรไฟล์ใบหน้าตัวเอง ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 เมนูกรอกข้อมูลรายละเอียดส่วนบุคคลของยูวาทาสมาคมครสาธารณสุข

2. เมนูรายชื่อผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นยุวอาสาสมัครสาธารณสุข

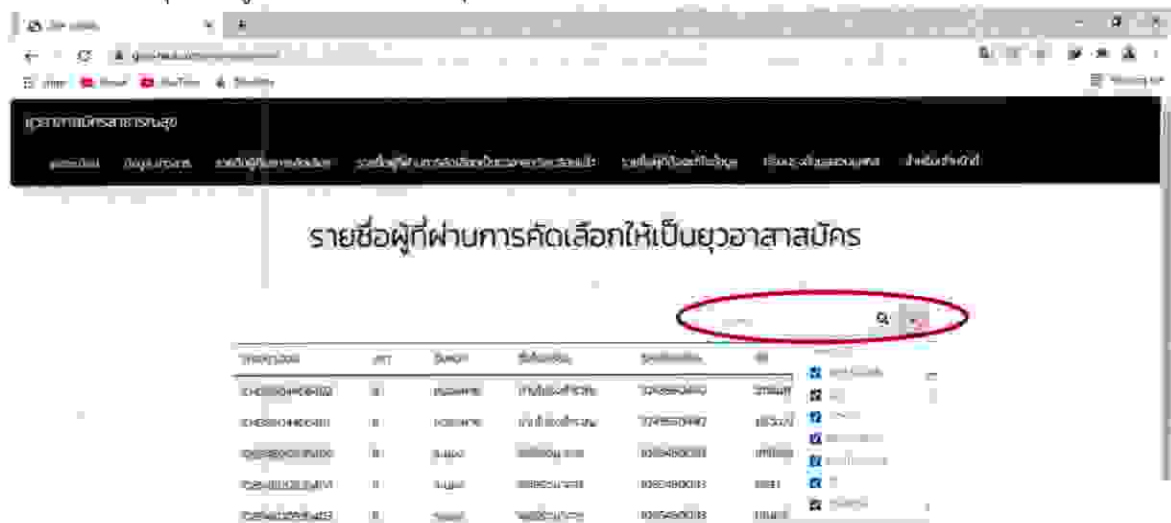
คลิกเลือกเมนูรายชื่อผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเป็นยุวอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อตรวจสอบว่าผู้ลงทะเบียนผ่านการคัดเลือกหรือไม่ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 เมนูแสดงรายชื่อผู้ที่ผ่านการคัดเลือกให้เป็นผู้ช่วยอาสาสมัครสาธารณสุข

2.1 การค้นหารายชื่อผู้ช่วยอาสาสมัครสาธารณสุขที่ผ่านการคัดเลือก

การค้นหารายชื่อผู้ช่วยอาสาสมัครสาธารณสุขที่ผ่านการคัดเลือกสามารถตรวจสอบได้จากการค้นหาในเมนู Search ตามวงกลมสีแดง ซึ่งสามารถเลือกค้นหาได้ทั้งจากเขต จังหวัด ชื่อโรงเรียน รหัสโรงเรียน ชื่อ และนามสกุล โดยผู้ใช้สามารถเลือกคุณลักษณะที่ต้องการค้นหาได้ ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 เมนูแสดงรายชื่อ และการค้นหารายชื่อผู้ช่วยอาสาสมัครสาธารณสุขที่ผ่านการคัดเลือก

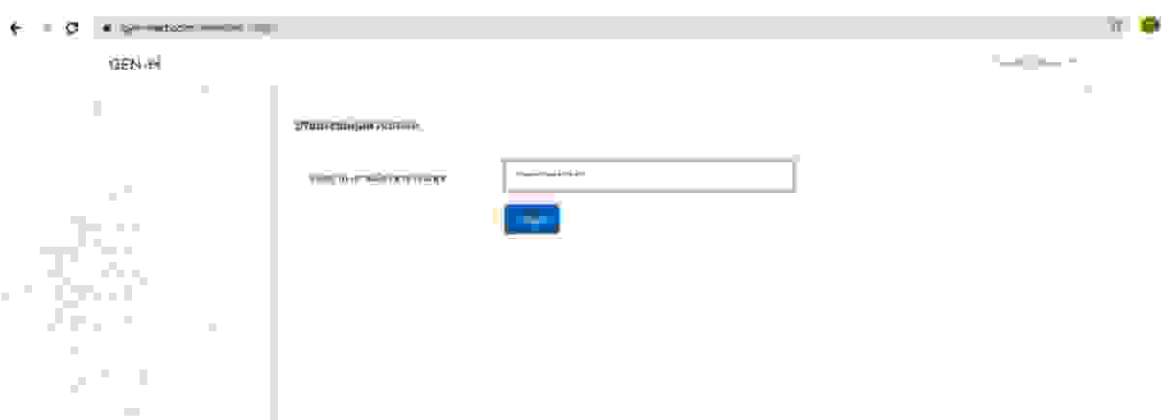
3. การปรับปรุงข้อมูลส่วนบุคคลของยูวอสาสมัครสาธารณสุข

เมื่อท่านได้ผ่านการรับรองเป็นยูวอสาสมัครสาธารณสุขและมีการดำเนินการหรือการทำกิจกรรมต่างๆ เพิ่มเติมจากที่ได้ลงทะเบียนเป็น ยูวอสาสมัครสาธารณสุขผ่านระบบลงทะเบียนครั้งแรก ท่านสามารถปรับปรุงข้อมูลส่วนบุคคลรวมทั้งสามารถแนบเอกสารเอกสารหรือหลักฐานการดำเนินงานเพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบันได้ โดยผ่านเมนูปรับปรุงข้อมูลส่วนบุคคล ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 เมนูการปรับปรุงข้อมูลส่วนบุคคลของยูวอสาสมัครสาธารณสุข

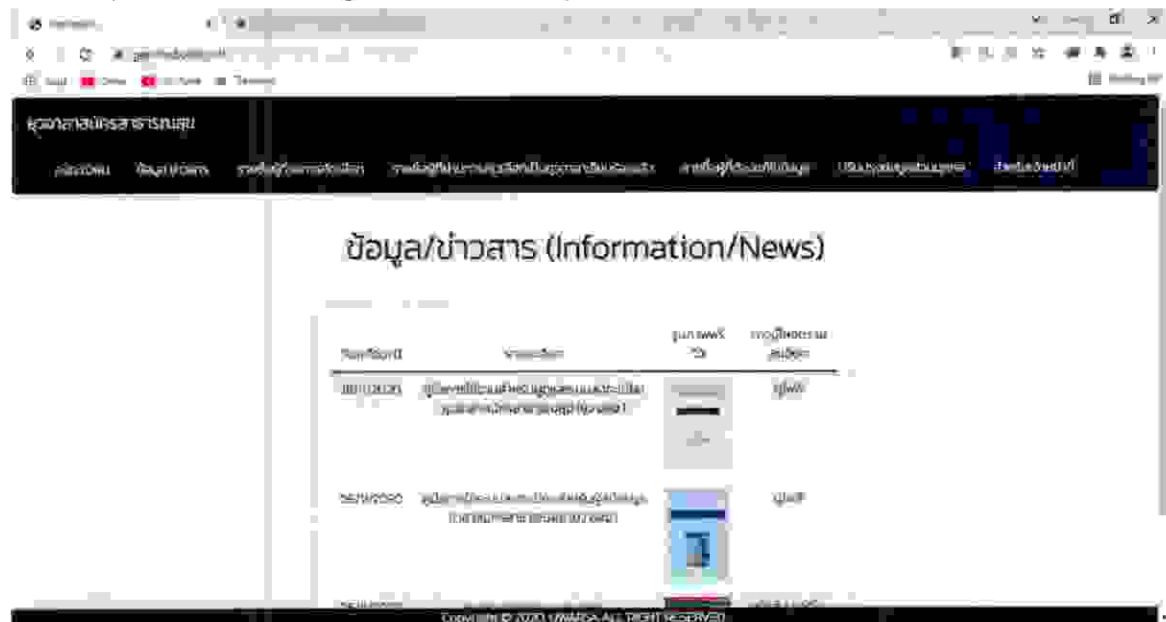
เมื่อท่านเข้าสู่หน้าเมนูปรับปรุงข้อมูลส่วนบุคคลแล้วระบบจะแสดงหน้าเมนูซึ่งท่านสามารถเข้าใช้งานด้วยการกรอกรหัสยูวอสาสมัครสาธารณสุข 14 หลัก ที่ได้ลงทะเบียนสมัครเป็นยูวอสาสมัครสาธารณสุขในครั้งแรกซึ่งมีรายละเอียดดังภาพที่ 13 โดยระบบจะแสดงผลหน้าเมนูข้อมูลส่วนบุคคลของท่าน ซึ่งสามารถปรับปรุงข้อมูลต่างๆ ในช่วงกรอกข้อมูล และแนบผลการดำเนินงานเพิ่มเติมที่เป็นปัจจุบันเข้าสู่ระบบต่อไป รายละเอียดดังภาพที่ 15

ภาพที่ 14 การเข้าใช้งานเมนูปรับปรุงข้อมูลส่วนบุคคลด้วยการกรอกรหัสยูวอสาสมัครสาธารณสุข 14 หลัก

4. เมนูข้อมูล ข่าวสาร

เมนู ข้อมูลข่าวสาร เป็นส่วนแสดงข้อมูลข่าวสาร ประกาศ หรือสื่อต่างๆ สำหรับบุคลากรสาธารณสุขสามารถดาวน์โหลดดูรายละเอียดของข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ดังภาพที่ 16

ภาพที่ 16 เมนูแสดงข้อมูลข่าวสาร ประกาศ หรือสื่อต่างๆ สำหรับบุคลากรสาธารณสุข

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางสาวมะลิ ไพฑูรย์เนรมิต

ผู้อำนวยการกองสุขศึกษา

ผู้จัดทำ

1. นางสาวธัญชนก ชุมทอง; หัวหน้ากลุ่มวิชาการและพัฒนาคุณภาพงานสุขศึกษา
2. นางสาววิภาวีน โมสูงเนิน; นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการพิเศษ
3. นายธนวรรธน์ ยุทธชัย; นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการ

ออกแบบศิลปกรรม

นายชานนท์

ศิริหิรัญ; นายช่างศิลป์ปฏิบัติงาน

ติดต่อ : กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

เลขที่ 88/44 หมู่ 4 ซอยสาธารณสุขซอย 8 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

รหัสไปรษณีย์ 11000 โทร 02 1937000 ต่อ 18707 Email: genhealth88@gmail.com